

POSTANOWIENIE

Dnia 20 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania M.P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z udziałem zainteresowanej H.M.

o wysokość podstawy wymiaru składek,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 20 sierpnia 2020 r.,

zażalenia odwołującej się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...].

z dnia 11 października 2019 r., sygn. akt III AUa [...], WSC U [...],

**oddala zażalenie i nie obciąża odwołującej się kosztami
zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu
zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 30 stycznia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia M.P. podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik płatnika składek Salon [...] H.M. za miesiąc październik 2016 r. wynosi na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe 1.850 zł, na ubezpieczenia zdrowotne 1.596,36 zł.

Sąd Okręgowy w L. wyrokiem z 19 lutego 2018 r., VIII U [...] zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił M.P. wysokość podstawy składek na ubezpieczenia

społeczne: emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe na kwotę 9.436 zł oraz na ubezpieczenie zdrowotne na kwotę 8.142,33 zł.

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 5 grudnia 2018 r., III AUa [...] na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych od wyroku Sądu Okręgowego zmienił częściowo wyrok w ten sposób, że ustalił wysokość podstawy wymiaru składek przy przyjęciu miesięcznego wynagrodzenia w kwocie 4.718 zł.

Pełnomocnik wnioskodawczynie złożył skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego, wskazując jako wartość przedmiotu zaskarżenia kwotę 56.616 zł. Wezwany do uzupełnienia braków formalnych skargi kasacyjnej przez dokładne przedstawienie sposobu wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, pełnomocnik wnioskodawczynie wyjaśnił, że kwota została wyliczona jako różnica pomiędzy wartością podstawy wymiaru składki przy przyjęciu miesięcznego wynagrodzenia w kwocie 9.436 zł ustalonej w wyroku przez Sąd Okręgowy, a wartością podstawy wymiaru składki przy przyjęciu miesięcznego wynagrodzenia w kwocie 4.718 zł ustalonej przez Sąd Apelacyjny. Różnica ta, stosownie do ogólnych reguł obliczania wartości przedmiotu sporu, mających zastosowanie również do obliczania wartości zaskarżenia, w przypadku świadczeń powtarzających się, jako suma świadczeń za jeden rok, została pomnożona przez 12.

Sąd Najwyższy postanowieniem z 10 września 2019 r., III UK 421/19 zwrócił skargę kasacyjną Sądowi Apelacyjnemu celem sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia pod kątem dopuszczalności skargi, uwzględniając przedmiot decyzji, w tym okres czasu, w którym została zakwestionowana podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie.

Sąd Apelacyjny postanowieniem z 9 października 2019 r. ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 4.718 zł. Postanowieniem z 11 października 2019 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną ze względu na jej niedopuszczalność z powodu za niskiej wartości przedmiotu zaskarżenia nieprzekraczającej dziesięciu tysięcy złotych. Sąd Apelacyjny wskazał, że wartość przedmiotu zaskarżenia została określona na kwotę 4.718 zł stanowiącą różnicę pomiędzy wysokością podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne określoną w wyroku Sądu Okręgowego i w wyroku Sądu Apelacyjnego za miesiąc październik 2016 r.

Zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]. z 11 października 2019 r. wniosła odwołująca się, zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając naruszenie: 1) art. 22 w związku z art. 398² § 1 k.p.c. przez ich niezastosowanie skutkujące niezasadnym uznaniem, że przy obliczaniu wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawie o ustalenie wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wystarczające jest ustalenie różnicy pomiędzy wysokością postawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne określone w wyroku Sądu Okręgowego w kwocie 9436 zł a wysokością ustaloną przez Sąd Apelacyjny w kwocie 4718 zł, tj. w kwocie 4718 zł za miesiąc październik 2016 r.; 2) art. 25 § 2 k.p.c. w związku z art. 26 k.p.c. przez sprawdzenie wartości przedmiotu zaskarżenia dopiero na etapie wnoszenia skargi kasacyjnej; 3) art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności poprzez ograniczenie odwołującej się prawa do sądu polegające na bezpodstawnym ograniczeniu wartości przedmiotu zaskarżenia. Pełnomocnik odwołującej się wniósł o uchylenie postanowień Sądu Apelacyjnego z 3 października 2019 r. w przedmiocie ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia oraz z 11 października 2019 r. w przedmiocie odrzucenia skargi kasacyjnej.

W odpowiedzi na zażalenie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹ k.p.c., art. 477¹⁴ k.p.c.). W sprawie dotyczącej wyłącznie ustalenia wysokości podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne dopuszczalność skargi kasacyjnej zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia. Nie jest to bowiem sprawa o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, zwłaszcza gdy samo podleganie ubezpieczeniom społecznym (tytuł podlegania tym ubezpieczeniom) nie jest sporne (zamiast wielu zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2014 r., I UZ 11/14, LEX nr 1504749).

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy wydał decyzję, w której ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia M.P. podlegającej ubezpieczeniom jako pracownicy płatnika składek Salon [...] H.M. za miesiąc październik 2016 r. na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe w kwocie 1.850 zł, na ubezpieczenia zdrowotne w kwocie 1.596,36 zł. Przedmiotem zaskarżonej przez odwołującą się decyzji organu rentowego było określenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne za miesiąc październik 2016 r.

Podkreślenia wymaga, że gdy ustalenie wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne służy obliczeniu wysokości składek na te ubezpieczenia, o wartości przedmiotu sporu i zaskarżenia decyduje różnica spornej wysokości składek na ubezpieczenia społeczne, a nie różnica podstaw wymiaru (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 lutego 2014 r., III UK 77/12, LEX nr 1619107; z 6 lutego 2008 r., II UZ 49/07, OSNP 2009 nr 11-12, poz. 162; z 6 maja 2008 r., I PZ 6/08, OSNP 2009 nr 17-18, poz. 232; z 24 maja 2012 r., II UZ 16/12; z 17 kwietnia 2009 r., II UZ 12/09, OSNP 2010 nr 23-24, poz. 301; z 21 maja 2010 r., I UZ 38/10; z 7 kwietnia 2010 r., I UZ 8/10).

Jednakże w niniejszej sprawie spór nie dotyczył wysokości zobowiązania składkowego, lecz bezpośrednio samej wysokości podstawy wymiaru składek, od której mogą być naliczane w przyszłości także świadczenia z ubezpieczeń społecznych. Wówczas wartość przedmiotu zaskarżenia wyraża się w różnicy między podstawą wymiaru składek przyjętą przez ubezpieczoną (lub płatnika składek) a podstawą wymiaru składek określoną w decyzji organu rentowego. Zaskarżoną decyzją ZUS stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne dla M.P. z tytułu zatrudnienia u H.M. wynosiła za miesiąc październik 2016 r. kwotę 1.850 zł. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję ZUS ustalając wnioskodawczyni podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za sporny miesięczny okres na kwotę 9.436 zł. Sąd Apelacyjny - uwzględniając apelację ZUS - w części zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego i ustalił wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne na kwotę 4.718 zł, przyjmując, że stanowi ona $\frac{1}{2}$ wynagrodzenia wskazanego w aneksie do umowy o pracę wnioskodawczyni określonego na kwotę 9.436 zł. W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny prawidłowo ustalił w postanowieniu z 9 października 2019 r.

wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 4.718 zł, traktując jako wartość przedmiotu zaskarżenia różnicę w wysokości podstawy wymiaru składek.

W dalszej kolejności należy przypomnieć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że obowiązek oznaczenia w postępowaniu kasacyjnym wartości przedmiotu zaskarżenia nie może ograniczać się jedynie do wskazania kwoty przekraczającej kwotę decydującą o dopuszczalności skargi, lecz powinien być rozumiany jako zobowiązanie do wykazania podstaw, na których opiera się wyliczenie, adekwatne do przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 6 stycznia 2010 r., I UK 289/09 LEX nr 577827, z dnia 6 października 2009 r., II UZ 32/09, LEX nr 574543, z dnia 13 maja 2005 r., I UZ 23/05, OSNP 2005 nr 24, poz. 399, z dnia 13 maja 2005 r., II UZ 25/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 383).

Całkowicie niezasadny jest także zarzut naruszenia art. 25 § 2 k.p.c. w związku z art. 26 k.p.c., ponieważ weryfikacja wartości przedmiotu zaskarżenia na użytek dopuszczalności skargi kasacyjnej jest instytucją prawa procesowego całkowicie odrębną od wartości przedmiotu sporu i zasad jego sprawdzenia. Tym samym zaskarżone postanowienie odpowiada prawu, gdyż wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych.

Odnosząc się do zarzutu skarżącej dotyczącego naruszenia art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wartości, należy wskazać, że ograniczenie dopuszczalności wnoszenia skarg kasacyjnych, ze względu na kodeksowe uregulowanie minimalnej wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego, nie narusza wskazanego przepisu ani konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ takie prawa zostały wystarczająco zagwarantowane i zachowane w dwuinstancyjnym toku sądowych instancji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 lipca 2014 r., II UZ 39/14, LEX nr 1496289, z 18 października 2016 r. I UZ 26/16, LEX nr 2167623). Zgodnie z treścią art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Z uwagi na zakres dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach o prawa majątkowe strona zobowiązana jest do oznaczenia wartości przedmiotu

zaskarżenia (art. 398⁴ § 3 zdanie pierwsze k.p.c.). Z kolei treść art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. nakłada na sąd drugiej instancji oraz Sąd Najwyższy obowiązek dokonania kontroli dopuszczalności skargi, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia przysługującego poza tokiem instancji i weryfikacji wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia w celu wyeliminowania przypadków nieprawidłowego oznaczenia tej wartości w zamiarze zapewnienia sobie dostępu do postępowania kasacyjnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2006 r., IV CZ 34/06, LEX nr 200867 i powołane w nim orzeczenia). Wartość przedmiotu zaskarżenia określona przez wnoszącego skargę z naruszeniem reguł wynikających z art. 19-24 k.p.c. nie jest wiążąca dla oceny dopuszczalności skargi i podlega sprawdzeniu zarówno przez sąd drugiej instancji jak i Sąd Najwyższy na podstawie art. 25 § 1 k.p.c. (por. postanowienia z dnia 6 stycznia 2010 r., I UK 289/09, LEX nr 577827; z dnia 2 lutego 2011 r., II CZ 197/10, LEX nr 738550 i z dnia 18 stycznia 2012 r., II PZ 38/11, LEX nr 1130381 oraz przytoczone w nich orzeczenia).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.